

קול צופיין

קול צפ"ן נשא קול יחדו ירגנו

מקץ תשפ"ו השיעור השבועי מיסודו של מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל האל-קי הרב **מרדכי אליהו זצוק"ל**

שבת חנוכה השיעור נמסר ע"י הרה"ג **שמואל אליהו** הרב הראשי של צפת

פרסומי ניסא – מביא גאולה

שתיים עשרה' למלכותו וסעודות אסתר לאחשוורוש והמן וכו', ועושים מכל זה המשך וענין אחד ומתבוננים בזה – ניכר בו יד השם. משא"כ במאורעות העכשויים מתרחשים נסים ונפלאות גלויים, גלויים לא רק לבני ישראל, אלא גם לאומות העולם."

אם הגאולה תלויה בשירה, למה חזקיהו לא אמר שירה?

אם הגאולה תלויה בשירה ובהודיה לה', למה חזקיהו לא אמר שירה? יש אומרים כי חזקיהו לא אמר שירה כיון שהרבה מערי יהודה נכבשו על ידי סנחריב באותם ימים והיה צער גדול בישראל. "ובאֲרֵבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְמֶלֶךְ חֲזַקְיָהוּ עָלָה סִנְחַרְיִב מֶלֶךְ אַשּׁוּר עַל כָּל עָרֵי יְהוּדָה הַבְּצֻרֹת וַיִּתְּפָשֶׂם" (מלכים ב' יח ג, ישעיה לו א). ואפשר כי בגלל הצער שלהם לא אמרו חזקיהו שירה, והפסיד את זכותו להיות משיח.

חשוב שנדגיש כי חזקיהו ידע להודות על הניסים שהיו ביציאת מצרים בשמחה גדולה. מה שהוא לא ידע זה להודות על הנס שהיה בימיו, כי אין בעל הנס מכיר בניסו. ואם הרבי אמר את הדברים הללו על 39 טילים שניצלנו מהם בימיו, מה הוא היה אומר על הנס שלנו שנורו עלינו כ-30,000 טילים וגרמו נזק קטן יחסית למה שחשבו. "הגִּזְלָנוּ מִכֶּפֶר כָּל הָעֲרִיצִים. הָאֵל הִנְפָּרַע לָנוּ מִצְרֵינוּ. וְהַמֶּשֶׁלַם גָּמוּל לְכָל אוֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ". "הַשֵּׁם נִפְשָׁנוּ בַּחַיִּים. וְלֹא נָתַן לָמוֹט רִגְלָנוּ: הַמְּדַרְיָנוּ עַל פְּמוֹת אוֹיְבֵינוּ. וַיָּרֶם קִרְיָנוּ עַל כָּל שׁוֹנְאֵינוּ".

חנוכה לדורות כי הפכו את הצער להלל והודאה

בספר "מגיד מושרים" (ויקהל ש"ך) כתב שחכמים אומרים כי מלבד פורים גם חנוכה לא יבטל לעולם. הסביר ה"אור זרוע" (חלק ב ש"א) את הסיבה בכך שבית המקדש היה בימיהם מחולל וטמא. הדליקו מנורה בשבעה שפודי ברזל והיו בתחילה בצער גדול. התגברו על הצער "ואמרו בו הלל והודאה והדליקו בו נרות בטהרה". בחרו יהודה ולוחמיו לא להתמרמר אלא לשמוח ולהודות ולהלל על הנס הגדול שהיה להם. על כן נשאר נס חנוכה לדורי דורות.

חזקיה לא נהיה משיח כי לא אמר שירה על הנס

באחת השיחות האחרונות של הרבי מחב"ד הוא אמר שהדבר שחסר כדי להביא את המשיח הוא ההודאה על הניסים שמתרחשים בימינו. הוא הביא את הגמרא שאומרת כי חזקיהו היה צריך להיות המשיח, וכיון שלא הודה לה' על הניסים שנעשו לו הפסיד הוא והפסדנו כולנו (סנהדרין צד). מכאן נלמד להודות על הניסים שנעשים בדורנו ולא רק על הניסים שנעשו בימי החשמונאים (וישב תשנ"ב).

צריכים רק לפקוח עיניים ולהתבונן

בשיחה אחרת אמר הרבי כי כדי לראות את הניסים "צריכים רק לפתוח את העיניים" ולהתבונן. המעשים מפורסמים בכל העולם, ומה שחסר זו רק התבוננות. אנחנו "רואים בגלוי ממש שהתרחשו ומתרחשים נסים ונפלאות (בדוגמת הנסים ביציאת מצרים) לטובת בני ישראל ולטובת העולם כולו". בשיחה ההיא מכוון הרבי להפלת העריץ מעירק סאדם חוסין שירה על ישראל 39 טילים במלחמת המפרץ, מה נאמר אנחנו שנפלו בשנתיים האחרונות כמה וכמה עריצים כמוהו.

יציאת יהודי רוסיה – כמו יציאת מצרים

הרבי גם מדבר על הנס של עליית יהודי רוסיה לישראל אחרי שהיו 70 שנים בכלא השלטון הקומוניסטי. הרבי ראה בעלייתם המשך של יציאת ישראל ממצרים. "ואפילו אם, מאיזו סיבה שתהיה, התעכב חלק מהם במדינות אחרות לפי שעה בארצות הברית או אוסטרליה וכיו"ב, בקרוב הם יגיעו ברצון שלם ומותן שמחה וטוב לבב לארץ הקודש, יחד עם משפחותיהם" (כו ניסן תשנ"א).

הניסים היום יותר ברורים מנס פורים

מאיר לנו הרבי ואומר כי הניסים שנעשים בימינו הם הרבה יותר גדולים וברורים מהניסים שנעשו בפורים. "ואדרבה: נס פורים היה נס המלוכש בדרכי הטבע, כך שרק ע"י הקשר של ההתחלה דמלכות אחשוורוש עם 'בשנת שלוש למלכו' ועם 'בשנת שבע למלכותו' ועם 'חודש ניסן בשנת

למה ממושיכים להדליק בבית?

העיקר בנר חנוכה הוא פרסומי ניסא

בימינו יש הרבה פרסומי ניסא של אנשים שמדליקים נרות חנוכה ברחבי הערים בארץ ובעולם. כל המעיין בספרי השו"ת רואה שהרבה נוהגים להדליק נר חנוכה בבית גם אחרי שפסקה הסכנה שהכריחה אותנו להכניס את הנרות לבית. והקשו למה ממושיכים להדליק נרות חנוכה בפנים, הרי מעיקר הדין צריך להדליק בפתח הבית ובפתח החצר משום פרסומי ניסא (מג"א תרע"א ס"ק ח), שהוא הטעם העיקרי ולא הטעם של לסבב את האדם במצוות (או"ז שכג. העיטור, מנח"י ו סו, שבת הלוי ז פד. ציץ אליעזר יט נו. ישכיל עבדי ז לט ועוד) וענו תירוצים שונים.

פעם היה בית המקדש בבית של כל אחד ואחד

ושמעתי מהרב אושר טביב שליט"א הסבר כי לפני חטא העגל היה צריך כל בית להיות מקום להשארת שכינה. והיה הבן הבכור של כל משפחה משמש ככהן שמקשר את בני הבית לאביהם שבשמים. לכן בפסח מצרים זרקו את הדם על המזוזות של הבתים שלהם, והתייחסו אליהם כאילו הוא המזבח שהיו מזים עליו את הדמים.

המשכת אור המקדש לבתי ישראל

וכשחטאו בעגל עברה עבודת המשכן לכהנים משבט לוי שלא חטאו בעגל, ולעבודה בבית המקדש שאליו עולים בשלוש רגלים או חלילה כשחוטאים, או להודות על הצלה וכד' (עיין אור החיים הקדוש שמות כה ב בשם חכמינו במדרש תנחומא תרומה ח) משם מושיכים אור לבית של כל אחד ואחד, כאמור "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם". זה מה שהיה אחרי חנוכת בית ראשון "וילכו לאֱהֲלֵיהֶם שְׁמֵחִים וְטוֹבֵי לֵב עַל כָּל הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' לָדָוֶד עַבְדּוֹ וְלִישָׁרָאֵל עַמּוֹ".

ובגמרא (שבת דף ל"א) "וילכו לאֲהֲלֵיהֶם - שמצאו נשותיהן בטרהר. שְׁמֵחִים - שנהנו מזיו השכינה. וְטוֹבֵי לֵב - שנתעברו נשותיהן של כל אחד ואחד וילדה זכר. על כָּל הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' לָדָוֶד עַבְדּוֹ - שמחל לו על אותו עון. וְלִישָׁרָאֵל עַמּוֹ - דאחיל להו עון דיום הכפורים". הרי שמשכו את האור הגדול לביתם בשמחה ובטוב לבב.

לחשוב את השולחן כאילו הוא המזבח

לכן אמרו חכמים שצריך כל איש ישראל לחשוב את השולחן שבביתו כאילו הוא המזבח אשר לפני ה', ולחשוב את האוכל שהוא אוכל כמו קרבן. ותיקנו נטילת הידיים לפני האכילה שתהיה כמו נטילת ידיים של כהנים שמקדשים את

ידיהם לפני העבודה במקדש. ושתי לחם כמו לחם הפנים. וכל ברכת המזון היא על בנין בית המקדש, שכל זה הכנה לעתיד לבא שכל בית יחזור להיות בחינת בית מקדש כמו שהיה בתחילה.

לעתיד לבא כל בית בית מקדש

מנבא זכריה כי לעתיד לבא הקדושה תתפשט בכל בית ואפילו על הרסן של הסוסים יהיה כתוב קדש לה' כמו שהיה כתוב על הציץ של הכהן הגדול (יד כ) "בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה עַל מִצְלֹת הַסּוֹס קֹדֶשׁ לַה'". ממושיך זכריה ואומר שכל הסירים בבית הפרטי של כל אחד ואחד בירושלים יהיה קודש כמו הסירים במקדש "וְהָיָה כָּל סִיר בִּירוּשָׁלַם וּבִיהוּדָה קֹדֶשׁ לַה' צִבְאוֹת וְבָאוּ כָּל הַגִּזְחִים וְלָקְחוּ מִמֶּה וּבִשְׁלוּ בָהֶם".

כל כניסתכם תהא קדושה ואשכון בה כאלו הוא ארון

כמוהו מתנבא גם ירמיהו שבתקופת המשיח האנשים ימצאו את הקדושה בכל מקום "וְהָיָה כִּי תִרְבּוּ וּפְרִיתֶם בְּאֶרֶץ בְּנֵימִין הַהִמָּה נָאֻם ה' לֹא יֵאמְרוּ עוֹד אַרְוֹן בְּרִית ה' וְלֹא יַעֲלֶה עַל לֵב וְלֹא יִזְכְּרוּ בּוֹ וְלֹא יִפְקְדוּ וְלֹא יַעֲשֶׂה

עוֹד". הקדושה תהיה בכל בית בכל ירושלים. "בַּעֲתָה הָיָה יִקְרָאוּ לִירוּשָׁלַם כְּסֵא ה' וְנִקְוָה אֵלֶיהָ כָּל הַגּוֹיִם לְשֵׁם ה' לִירוּשָׁלַם וְלֹא יִלְכוּ עוֹד אַחֲרֵי שְׁרָרוֹת לִבָּם הָרָע". "כִּי כָל כְּנִיסַתְכֶם תִּהְיֶה קְדוּשָׁה וְאֲשַׁכּוֹן בָּהּ כָּאִלּוּ הוּא אֲרוֹן" (רש"י). התפקיד של המקדש בעת ההיא הוא לאחד את כל ישראל כאיש אחד בלב אחד.

נרות חנוכה - החזרת הבית להיות בית מקדש

נרות חנוכה מחברים אותנו לעתיד לבא. הם מביאים את האור של המקדש לתוך הבית של כל אחד ואחד. בתחילה האור הקדוש מגיע לפתח הבתים מבחוץ. מפני גזירות השמד אנו זוכים להכניס את האור של המקדש לתוך הבתים. אולי בגלל זה היה מרן הרב מרדכי אליהו זצוק"ל מדליק שתי חנוכיות: אחת בפתח הבית מבפנים עם ברכה, ואחת בחלון ביתו בשביל פרסומי ניסא.

נרות חנוכה כנרות המקדש

אומר הר"ן כי חכמינו עשו נרות חנוכה כנרות המקדש. לכן אסור להשתמש באורם של הנרות. "ואפילו תשמיש מצוה, דכיון שעל ידי נס שנעשה במנורה תקנוה, עשאוה כמנורה שאין משתמשים בה כלל". כן הסביר הר"ז"ה בעל המאור "כיון שהם זכר לנרות ולשמן של היכל אסורות הן בהנאה כל עיקר" "שוניו רבנן כתשמישי קדושה מפני שהוא זכר לשמן של קודש" (עט"ז). ההלכה הזו כל כך משמחת אותנו ולכן אנחנו שרים עליה ב"הנרות הללו".

אורות העליונים הנמשכים על ידיהם

זו הסיבה שכתב בעל הבן איש חי זיע"א "לשם יחוד" שלפני הדלקת נרות חנוכה בו כתוב כי בהדלקת הנרות צריך לכוון "להארת הפנים העליונים" ול"אורות העליונים הנמשכים על ידיהם" - "אור פני מלך לאור באור החיים". אור שהוא מעין אור הנרות שהיה בבית המקדש מאיר בתוך הבית שלנו.

נותר השמן שהוכן לנרות חנוכה - אסור

לכן צריך לנהוג בשמן הנותר מנרות חנוכה כאילו הוא 'הקדש'. כך פסק השו"ע (בסימן תור"ע ד): "הנותר ביום השמיני מן השמן הצריך לשיעור הדלקה - עושה לו מדורה ושורפו בפני עצמו שהרי הוקצה למצותו". ובהמשך שם "ואם נתערב בשמן אחר ואין שיישים לבטלו - יש מי שאומר שאין להוסיף עליו כדי לבטלו". והקשו עליו המפרשים שבשו"ע יורה דעה (צט ו) מהפסק שמוותר לבטל דבר שאיסורו מדרבנן ולמה כאן החמירו? והתשובה היא כי אור הנרות הוא אור מהמקדש.

הרגיל בנרות חנוכה - זוכה לבנים תלמידי חכמים

מכאן נבין למה המהדר בנרות שבת וחנוכה זוכה לבנים תלמידי חכמים (שבת כג): "אָמַר רַב הוּנָא, הָרְגִיל בְּנֵר - הוֹיֵין לִיה בְּנִים תְּלָמִידֵי חֲכָמִים". שהנרות הללו הם כמו הנרות של המנורה במקדש שעליה נאמר "הרוצה להחכים ידרים שהרי מנורה בדרום". וכמו שאור המנורה מביא חכמה לעם ישראל. כך אור נרות חנוכה מביא חכמה לבנים שיאירו באור התורה.

גדול יהיה הבית האחרון מן הראשון

אמר ה' צבאות, נאם ה' צבאות - בנס בני חשמונאי

הזכרנו בעבר את הפסוק בספר חגי שמדבר על קידוש השם הגדול שהיה בבית השני, ובמיוחד בנצחון של בני חשמונאי. צריך לשים לב לשם ה' במיוחד שיש שם. "וְהָרַעַשְׁתִּי אֶת כָּל הַגּוֹיִם וְבָאוּ תְּמִידָת כָּל הַגּוֹיִם וּמִלְאֲתִי אֶת הַבַּיִת הַזֶּה כְּבוֹד אֲמַר ה' צְבָאוֹת: לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַהָבָה נָאֻם ה' צְבָאוֹת:

גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון אמר ה' צבאות ובמקום הזה אתן שלום נאם ה' צבאות (חגי ב ט). למה הנביא חגי חוזר ומשתמש ארבע פעמים בשם ה' צבאות בהקשר לקידוש השם הגדול שהביאו בני חשמונאי בבית שני?

שם ה' צבאות - בעיקר בחגי זכריה ומלאכי

כדי להרחיב את השאלה נזכיר כי חגי זכריה ומלאכי - שלושת הנביאים שהיו בדור שבנו את בית המקדש השני, משתמשים בשם "ה' צבאות" פעמים רבות מאוד יותר מכל הנביאים בתנ"ך. בשלושת הספרים שלהם כתוב ה' צבאות 91 פעמים בתוך 19 פרקים. לעומת זאת לא נמצא את השם הזה כלל בתורה ביהושע ובשופטים. הוא מתחיל להתגלות לראשונה אצל חנה שמתפללת על שמואל שיוולד והוא יכונן את מלכות בית דוד שעתידה לבנות את בית המקדש. בספר שמואל יש 55 פרקים ומוזכר שם ה' צבאות רק 11 פעמים. אין ספק שהאור של השם הזה מאיר במיוחד בבית שני.

שם ה' צבאות - מגדיל את מלכות דוד

השם הזה מגדיל את מלכות בית דוד "וַיֵּלֶךְ דָּוִד הַלּוֹךְ וַיְגִדֵּל וְהָיָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת עִמּוֹ" (שמואל ב ה י). אחרי שנתן הנביא אומר לדוד ששלמה יבנה את בית המקדש ולא הוא, אומר דוד: "וַיֵּאמֶן וַיְגִדֵּל שָׁמָּה עַד עוֹלָם לְאֹמֶר ה' צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל, וּבֵית דָּוִד עַדְּךָ נָכוֹן לְפָנֶיךָ" (דברי הימים א יז כד).

שם ה' צבאות - בונה את ישראל

בעקבות דוד המלך מגלים גם בני ישראל את השם הזה, מי שמסתכל רואה כי 50 מתוך 260 פעמים שמופיע השם ה' צבאות בתנ"ך הוא מופיע בשם "ה' צבאות אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל" בנוסח זה או בנוסחים שונים. המשמעות היא שיש גילוי שם ה' צבאות בעולם - בעם ישראל. שהם כמו הצבא של ה' שנשמעים לדבריו, ומקדשים את שמו בעולם כולו.

ה' צבאות - אֱלֹהֵי מַעֲרֻכֹת יִשְׂרָאֵל

השם ה' צבאות פועל במלחמות ישראל החשובות. כך מצווה שמואל הנביא את המלך שאול להלחם בעמלק "כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת פָּקְדֹתִי אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּלֶק לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר שָׁם לוֹ בְּדֶרֶךְ בְּעֵלְתּוֹ מִמִּצְרַיִם: עַתָּה לֵךְ וְהִכִּיתָ אֶת עִמָּלֶק וְהִתְרַמְתָּ אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ וְכו'" (שמואל א טו ב-ג). חכמינו אמרו שהכאת עמלק היא התפקיד של המלך והיא קודמת להקמת המקדש.

ה' צבאות - המלחמה בגולית ובפלשתים

כך מכריז דוד לפני המלחמה בגולית כי הוא בא אליו בשם הקדוש הזה "וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל הַפְּלִשְׁתִּי אַתָּה בָּא אֵלַי בְּחֶרֶב וּבַחֲנִית וּבְכִידוֹן וְאֲנִי בָּא אֵלַיךְ בְּשֵׁם ה' צְבָאוֹת אֱלֹהֵי מַעֲרֻכֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חִרַּפְתָּ" (שמואל א יז מה). במערכה הזו מתקדש שם ה' בישראל ובעולם. גם הפלישתים מבינים שיש כח עצום לאל שהכה את המצרים במצרים. "אִי לָנוּ מִי יַצִּילֵנוּ מִיַּד הָאֱלֹהִים הָאֵלֶּה אֵלֶּה הֵם הָאֱלֹהִים הַמְּפִים אֶת מִצְרַיִם בְּכָל מָקוֹם בְּמִדְבָּר" (שמואל א ד ח).

ה' צבאות אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יֵשֵׁב הַרְרֵיבִים

חזקיהו מתפלל לה' בשם זה להגן על עם ישראל מסנחריב "ה' צבאות אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יֵשֵׁב הַרְרֵיבִים אַתָּה הוּא הָאֱלֹהִים לְבַדְּךָ לְכָל מַמְלָכוֹת הָאָרֶץ אַתָּה עֹשֶׂת אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ: הִטָּה ה' אֲזָנָךְ וְשָׁמַע פִּקְחָהּ ה' עֵינָיךָ וַיִּרְאֶה וְשָׁמַע אֶת כָּל דְּבָרֵי סַנְחִרִיב אֲשֶׁר שָׁלַח לְחַרֵּף אֱלֹהִים חִ"י" (ישעיהו לו טו-יח). ולמה הזכיר את יושב הכרובים? כי במקדש מתגלה השם הזה במיוחד.

בית המקדש - ה' צבאות

כך אומר הנביא "וּבָאוּ עַמִּים רַבִּים וְגוֹיִם עַצְמוּנִים לִבְקֹשׁ אֶת־ה' צְבָאוֹת בִּירוּשָׁלַם" (זכריה ח כב). וכן אומר זכריה על אחרית הימים "וַיָּעֵל מִדִּי שְׁנָה בְּשָׁנָה לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְמֶלֶךְ ה' צְבָאוֹת" (זכריה יד). כן אנחנו מקדשים שלוש פעמים "קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ". פסוק שנאמר על ידי השרפים בהיכל בית ה' (ישעיהו ו) שמדבר על כבוד ה' שיתפשט בכל העולם.

בשם הזה תתקיים הגאולה העתידה

בגלל כל הדברים הללו השם הזה הוא השם של הגאולה. "כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת קִנְיָתִי לְצִיּוֹן קִנְיָהּ גְדוֹלָה וְחֲמָה גְדוֹלָה קִנְיָתִי לָהּ: כֹּה אָמַר ה' שְׁבֹתִי אֶל צִיּוֹן וְשָׁכַנְתִּי בָתוֹךָ יְרוּשָׁלַם וְנִקְרָאָה יְרוּשָׁלַם עִיר הָאֱמֻנָה וְהָרֵה ה' צְבָאוֹת הָרֵה הַקֶּדֶשׁ" (זכריה ח). כן אומר ישעיהו "כִּי בְעֵלְיֶךָ עֲשִׂיף ה' צְבָאוֹת שְׁמוֹ וְגֹאֲלֶךָ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל אֱלֹהֵי כָל הָאָרֶץ יִקְרָא" (ישעיה נד ה). "כֹּה אָמַר ה' מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלֵהוּ ה' צְבָאוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וְאַנִּי אַחֲרוֹן וּמִבְּלַעַדִּי אֵין אֱלֹהִים" (ישעיהו מד).

כך אומר גם ירמיהו "כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת עֹשֻׁקִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יְהוּדָה יַחְדָּו וְכָל שְׂבִיֵּיהֶם הִחְיִיקוּ בָם מֵאֲנֵי שְׁלָחָם: גֹּאֲלָם חֲזַק ה' צְבָאוֹת שְׁמוֹ רֵיב יְרִיב אֶת רִיבָם לְמַעַן הִרְגִיעַ אֶת הָאָרֶץ וְהִרְגִּיז לְיִשְׂבֵי בָבֶל" (ירמיה פרק נ ג).

לעולם לא יהא הפסוק הזה זו מתוך פִּיךָ

אומרת הגמרא בירושלמי (ברכות תחילת אין עומדין) "ר' חזקיה רבי יעקב בר אחא, ר' יסא בשם רבי יוחנן: לעולם לא יהא הפסוק הזה זו מתוך פִּיךָ (תהילים מז) 'ה' צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה' ר' יוסי בי ר' אבון ר' אבהו בשם ר' יוחנן וחברייא (תהילים פד) 'ה' צבאות אשרי אדם בוטח בך' " (בי נ).

בשער הכוונות אמר להוסיף גם הפסוק "ה' הושיעה המלך יעננו ביום קראנו" (תפילת השחר ג ועוד). ואנו אומרים את שלושת הפסוקים הללו בתפילת שחרית כמה וכמה פעמים לרוב חשיבותם (אשכנז - 3. ספרד - 4. ספרדים - 6).

בגלל הדברים הללו - אנו מזכירים את ה' צבאות בתפילה

בגלל כל הדברים הללו אנחנו מזכירים את השם הזה הרבה בתפילות שלנו (בשחרית 16 - פעמים. במנחה - 6 ובערבית - 3) כך אנחנו נישאים לתפילת י"ח מתוך הפסוק שאומר ישעיהו הנביא (מז ד) "גֹּאֲלֵנוּ ה' צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל". ובמדרש שמואל (יג) "אמר ליה הקב"ה, בשלשה דברים הן עתידין למאוס, במלכות שמים, ובמלכות בית דוד, ובבנין בית המקדש".

ו"אמר רבי שמעון בר מנסיא, אין ישראל רואין סימן ברכה לעולם, עד שיחזרו ויבקשו שלשתן. הדא היא דכתיב (הושע ג, ה) 'אחר ישובו בני ישראל ובקשו את ה' אלהיהם', זו מלכות שמים. 'וזאת דוד מלכם', זו מלכות בית דוד. 'ופחדו אל ה' ואל טובו באחרית הימים', זה בנין בית המקדש". וזה עיקר התפילה שלנו.

ריבוי שם ה' צבאות-דווקא בבית שני

המשמעות של ריבוי שם ה' צבאות בבית שני מלמד כי הבית הזה קידש שם ה' בעולם יותר מהבית הראשון אע"פ שהיו חסרים בו חמשה דברים. ובימי בית חשמונאי במיוחד התגלה האור הזה במקדש ובמנורה ונעשה שם גדול וקדוש בעולם. כי הם היו קרובים מאוד לפעולה בעולם הגשמי הרבה יותר ממה שהיה בבית הראשון.

אמר ליה
הקב"ה
למשה, אמור
להם לישראל:
בני, בעולם
הזה הייתם
זקוקים לאור
בית המקדש
ומדליקים
נרות בתוכו,
אבל לעולם
הבא בזכות
אותו הנר אני
מביא לכם
מלך המשיח
שהוא משול
כנר..."

סיפורים על הרב זצ"ל

ייסורים מתוך שמחה

כשהרב זצ"ל היה בבית החולים, היינו באים לבקר אותו ולשמחו. הרב הקפיד שנשיר שירים שמחים ולא נוגים. היה זה לימוד מופלא על מאמציו להאיר פנים על אף הסבל והכאבים. לא רק שהרב לא התלונן והיה בשמחה, אלא שימח גם את הסובבים אותו.

פעם שחתי לתלמיד חכם, ברוב צער, על סבלו של הרב ועל החוסר בשיעוריו ובמאור פניו. חשבתי לעצמי שאמנם יש שיעורים שנאמרים בפה, אבל כאן יש לנו שיעור מאלף מהצדיק שמקבל בהכנעה את הנהגת הבורא אתו ללא תלונות כלל. פעם כשבאתי לבית החולים בסוכות שמעתי את הרב קוסטינר שואל את מורנו ורבנו שאלות בהלכה והרב ענה לו בהומור ובצחוק. גם אחרי תקופה ארוכה בבית החולים, ברוב סבל וייסורים, הרב לא הפסיק להרבות בשמחה! היש מופת גדול מזה?

פעם בשבת אחר הצהריים זכיתי לשיר במשך כחצי שעה ליד מיטתו של הרב המיוסר. הרב שכב והפך את ידו כמשתתף בשירה, כאילו אומר: "אני שומע אותך, שר אתך". כשיצאתי, קרא לי הרב שמואל ואמר לי: הרב מראה בידו ומבקש שאבוא שוב.

במוצ"ש לפני חנוכה התשס"ט, קודם שהשתחרר הרב לביתו לראשונה, באתי עם הרב יוסי ליבוביץ' מחברון, והכניס אותנו ר' שלומי בן הרב. כשרק נכנסנו לחדר והרב ישב שם עם פניו המיוסרות והמאירות, הביט בי בעיניו במבט חודר ועמוק ומיד התחיל לדפוק על השולחן ולשיר "אל אליהו". זכיתי לשיר שם ליד הרב כחצי שעה שיר אחרי שיר. אז שאלתי את הרב: "מי שמתגעגע לרבו מאוד ורוצה לראות את רבו בהדלקת נרות חנוכה, האם מותר לו לאחר את הדלקת הנרות בביתו כדי לבוא לבית רבו?" אמר לי הרב: "כן". שאלתי: "אפילו אם יאחר הרבה לביתו?" נענע לי בראשו - כן.

(אריאל אברהם לוי, חברון)

רב ואלוף

סיפר רב צבאי: מיד עם היכנסי לתפקיד רב של חיל מסוים, הוזמנתי ללשכת מפקד החיל להדלקת נרות חנוכה עם המפקדים הבכירים. שאלתי את הרב זצ"ל כיצד ניתן יהיה לברך על הנרות בלשכה, הרי זה לא בית ולא בית כנסת. הרב פסק שעלי לארגן תפילה ערבית בלשכת האלוף ובכך באותה שעה היא תיחשב כמו בית כנסת. הדבר נראה יותר מבלתי אפשרי, להכניס מניין לתפילה בלשכת האלוף, במיוחד שהאלוף לא היה מישוה עם רקע דתי או מסורתי. ובכלל היה נראה לי בלתי אפשרי למצוא דתיים שאינם במשמרת, שהרי כל מי שרק יכול יוצא הביתה להדליק נרות עם משפחתו. עם זאת, חזקה עלי מצוות רבנו למצוא מנין לתפילה בלשכת האלוף וחיפשתי לפני שבאתי מנין לתפילה ומצאתי. לתפילה הצטרפו חלק מהמפקדים שלהפתעתי התברר לי כי זו להם הזדמנות מיוחדת לחזור לגירסא דינקותא של בית אבא.

ובספר התניא (חלק ראשון - פרק נג) הרחיב והעמיק בענין זה "והנה כשהיה בית ראשון קיים שבו היה הארון והלוחות בבית קודש הקדשים היתה השכינה שהיא מלכות דאצילות שהיא בחי' גילוי אור א"ס ב"ה שורה שם ומלוכשת בעשרת הדברות ביתר שאת ויתר עז בגילוי רב ועצום" וכו'. ו"לא ירדה ממדרגה למדרגה כדרך השתלשלות העולמות עד עוה"ה הגשמי כי עוה"ה הגשמי מונחה בהתלבשות הטבע הגשמי והלוחות מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא למעלה מהטבע של עוה"ה הגשמי".

אבל "בבית שני הייתה שורה כדרך השתלשלות והתלבשות וכו' והאורות העליונים היה מתלבש בקודש קודשים שבבהמ"ק שלמטה ושרתה בו השכינה". ומתוך כך התפשטה התורה וההלכה בישראל במעשה יותר ממה שהיה בבית ראשון. "ואפילו אחד שיושב ועוסק בתורה שכינה עימו".

נר ה' נשמת אדם - נר מצווה ותורה אור

"ומה שכתב 'כי ה' אלוהיך אש אוכלת' והאש הזו דבקה בנשמת האדם העוסק בתורה ובמצוות. ועל נשמת האדם נאמר 'נר ה' נשמת אדם' שאור ה' מאיר בה בעת שעוסק בתורה ומצוות שנאמר 'כי נר מצווה ותורה אור'. והדלקת הנרות של החשמונאים הייתה גם ברוחניות של כלל ישראל. 'דנהורא עילאה דאדליק על רשיה' היא שכינתא אצטריך למשחא, פירוש להתלבש בחכמה הנקראת שמן משחת קדש כמ"ש בזהר ואינון עובדין טבין הן תרי"ג מצות הנמשכות מחכמתו ית' כדי לאחוז אור השכינה בתפילה היא נפש החיונית שבגוף הנקראת פתילה" (ועיי' שם באורך בדברים נפלאים).

ועריכת נר לְבָן יְשִׁי מְשִׁיחָךְ

זה מה שאנחנו מתפללים בימים נוראים "וְצִמְיַחְתָּ קֶרֶן לְדָוִד עֲבָדְךָ. וְעִרְכֵת נֵר לְבָן יְשִׁי מְשִׁיחָךְ". תפלה הלקוחה מהפסוק בתהילים (קלב יז) "שֶׁם אֲצִמִּיחַ קֶרֶן לְדָוִד עֲרֻכְתִּי נֵר לְמְשִׁיחִי" והסביר ה"מצודות דוד" (מלכים א יא לו) שאין הכוונה לנר פיזי אלא שנקרא דוד ומשיח בשם זה כי הוא "משפיע ומאיר, ובאורו נראה אור". ואפשר שלכן מושחים את המלך בשמן המשחה כמו הכהן הגדול. ואפשר שזה מה שאמרו חכמינו שירושלים נקראת אורו של עולם.

והלכו גוים לאורך ומלכים לנגה ורחק

ובמדרש (תנחומא תצוה ח) "אמר ליה הקב"ה למשה, אמור להם לישראל: בני, בעולם הזה הייתם זקוקים לאור בית המקדש ומדליקים נרות בתוכו, אבל לעולם הבא בזכות אותו הנר אני מביא לכם מלך המשיח שהוא משול כנר, שנאמר: 'שם אצמיח קרן לדוד ערכתי נר למשיחי'". ועוד שם במדרש: "אמר הקב"ה: בעולם הזה אתם צריכין לנר - אבל לעתיד 'והלכו גוים לאורך ומלכים לנגה ורחק' (ישעיה ס)".

תלמוד תורה מאור התורה
 מייסודו של מור"ה הר"ר מרדכי אליהו זצ"ל
 קרית משה - ירושלים

מלחמים באהבה, אלוהים בשלמה

הורים יקרים, אנו שמחים לברך לכם על פתיחת ההרשמה
 לכיתה א'. יום פתוח א"ה ביום שישי ו' טבת בשעות 10:00-8:30
 לפרטים וקביעת ראיון קבלה: מזכירות התלמוד תורה
 טל': 02-6526051 מייל: evhuri5@gmail.com

שיטת הלימוד שינון בשמחה "ברקאי זילברמן"

תשובה כהלכה

/ חובה עליו לשוב ולהדליק בביתו כשיחזור? אם יש לכם דירה שאתם מתארחים בה - ותדליקו בזמנה. אמנם כדאי להדליק נרות בבית, שלא יהיה בית שאין בו חנוכה. ואומנם, אם הדלקתם כבר, אז להדליק ללא ברכה.
קטן מיליק. למנהגו האם יש בעיה שילדים מתחת גיל בר מצווה ידליקו חנוכיות לפני האבא? כלומר אם הם כבר ידליקו האב יוכל גם לברך? יכולים להדליק כי ההדלקה שלהם לא מוציאה אותו ידי חובה, שהם פחות מגיל מצוות.

אורן שכן קרוי. שכנים שנסעו לשבת ומבקשים שנדליק בשבילם בביתם נרות חנוכה, ואין להם שום אפשרות להדליק איפה שהם נמצאים, אני יכול להדליק בשבילם עם ברכה? (אני ספרדי אבל הם אשכנזים). אתה יכולים להדליק בשבילם. ובברכה שתבחר אצלך תכוון גם עליהם. הם לא חייבים להדליק כשהם לא בבית. לכן אתה לא יכול לברך בשבילם.
אורן מיליק. המתארח בשבת, ועתיד לחזור לביתו במוצאי שבת, האם נכון